היינו דקאתו ואמרו ליה מהו לבודקו אלא אי אמרת מבן עשרים כי בדקו ליה מאי הוי והא [א]תנן [א]בן עשרים שלא הביא שתי שערות יביאו ראיה שהוא בן עשרים והוא הסריס [ב]לא חולץ ולא מיבם לאו איתמר עלה אמר ר' שמואל בר רב יצחק אמר רב [ג]והוא שנולדו בו סימני סריס אמר רבא דיקא נמי דקתני והוא הסריס שמע מינה וכי לא נולדו לו סימני סריס עד כמה תני ר' חייא [ד]עד רוב שנותיו (א) כי אתא לקמיה דרבי חייא אי כחיש אמר להו ליברי ואי אברי אמר להו ליכחוש דהני סימני זמנין דאתו מחמת כחישותא וזמנין דאתו מחמת בריותא [ה]איבעיא להו תוך זמן כלפני זמן או כלאחר זמן (אמר) רבא אמר רב נחמן [ו]תוך זמן כלפני זמן רבא בר רב שילא אמר ר"נ תוך זמן כלאחר זמן והא דרבא [ז]לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר דההוא תוך זמן (ב) דאזיל זבין נכסי ואתא לקמיה דרבא אמר להו לא עשה ולא כלום מאן דחזא סבר משום דתוך זמן כלפני זמן ולא היא התם שטותא יתירתא חזא ביה דהוה קא משחרר להו לעבדיה שלח ליה גידל בר מנשיא [ח]לרבא ילמדנו רבינו תינוקת בת ארבע עשרה שנה ויום אחד יודעת בטיב משא ומתן מהו שלח ליה [ט]אם יודעת בטיב משא ומתן מקחה מקח וממכרה ממכר ולישלח ליה תינוק [י]מעשה שהיה כך היה ולישלח ליה תינוקת בת שתים עשרה שנה ויום אחד מעשה שהיה כך היה [כ](והא דרבא לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר ד)ההוא פחות מבן עשרים דאזל זבין נכסי [ל][אבוהו כגידל בר מנשיא] אתא לקמיה דרבא אמרו ליה קרוביה זיל אכול תמרי ושדי ביה קשייתא בי רבא עבד הכי אמר להו זביניה לאו זביני כי קא כתבו ליה שטרא אמרו ליה לקוחות זיל אימא ליה לרבא מגלת אסתר בזוזא שטרא דמר בזוזא אזל א"ל אמר להו זביניה זביני אמרו ליה קרוביה לקוחות אגמרוהו אמר להו מסברי ליה סבר (ג) כיון דמסברי ליה וסבר מידע ידע והאי דעבד הכי חוצפא יתירא הוא דהוה ביה אמר רב הונא בריה דרב יהושע [מ]ולעדות עדותו עדות אמר מר זוטרא [נ]לא אמרן אלא למטלטלי אבל למקרקעי לא א"ל רב אשי למר זוטרא מ"ש מטלטלי [ס]דזביניה זביני אלא מעתה הא דתנן [ע]הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין ה"נ דעדותן עדות א"ל התם [פ]בעינא [צ]ועמדו שני האנשים וליכא [ק]אמר אמימר [ר]ומתנתו מתנה א"ל רב אשי לאמימר השתא ומה זביני דמקבל זוזי אמרת דלא דלמא מוזיל ומזבין כל שכן מתנה דלא מטי ליה ולא מידי א"ל

היינו דאמרו ליה מהו לבודקו. שאם לא ימצאו בו שערות יחזיקוהו כקטן עד עשרים כדמפרש ואזיל. ודוקא לענין למכור בנכסי אביו תרתי בעינן שמנה עשרה שנים ושערות אבל לענין עונשים ומלות מבן י"ג חשיב גדול אם הביא שערות: **יביאו ראיה.** קרובי האלמנה כדי לפטרה מזה היבם להתירה לשוק בלא חליצה ויבום: **והוא הסריס כו'.** והרי הוא סריס ולא חולץ ולא מיבם כדאמר ביבמות (עט:) דלא קרינא ביה להקים לאחיו שם ט) וכל שאינו עולה ליבום אינו עולה לחליצה. אלמא מבן עשרים ואילך אע"ג דלא אייתי שערות כגדול מחזיקין ליה ומפני שהוא סריס לא אייתי שערות: **והוא שנולדו בו סימני סריס.** סימנין המפורשין ביבמות (דף פ:) דכיון דאיכא תרתי חשבינן ליה כגדול אבל בן עשרים שלא הביא שערות ואין בו סימני סריס חשבינן ליה כקטן עד רוב שנותיו כדמפרש ואזיל ומי נולדו בו סימני סריס מקמי דליהוי בן עשרים ושערות נמי לא אייתי אכתי לא סמכינן למיחשביה סריס עד דליהוי בן עשרים ויהא בו סימני סריס דאיכא תרתי: **וכי לא נולדו בו סימני סריס.** ושערות נמי לא הביא עד כמה נחזיקהו כקטן: **רוב שנותיו.** ל"ו שנים שהן רוב שבעים כדכתיב ימי שנותינו בהם שבעים שנה (תהלים צ): **הני סימנים וזמנין כו'.** פירוש הוי ואדלקמיה קאי כי אתו לקמיה דר' חייא כו': **כחישותא.** כשהנער כחוש בבשרו: **כי אתו לקמיה.** המתעכבין יותר מדאי להביא שערות: **אכחשוהו.** דלמא מחמת בריאותא נתרו להו: **תוך זמן.** שנת שמנה עשרה גופיה למר ושנת עשרים גופיה למר והביא שערות: **כלפני זמן.** שאין מכירתו מכירה בנכסי אביו: **דההוא תוך זמנו.** שמכר בנכסי אביו: **ולא היא.** מהכא לא פשטינן ליה: **דקא משחרר להו לעבדיה.** וזהו איבוד ממון בחנם שאין לו בה הנאה: אית דגרסי **מקחה מקח וממכרה ממכר במטלטלין ולא מבעיא בת ארבע עשרה אלא אפי' בבת שב וכבת שית כדתנן הפעוטות כו' ומוקים להו בגיטין כבר שית וכבר שבע אלא מעשה שהיה כך היה.** ולא נהירא דמאי אתא לאשמועינן מתני' היא ז) הפעוטות מקחן מקח כו' ואפילו אין יודעין יפה בטיב משא ומתן דהא כבר שית כבר שבע מוקמית לה. ונראה בעיני דבמקרקעי מיירי ולא גרסינן במטלטלין והכי מפרש לה שלח ליה רב גידל בר מנשיא לרב ילמדנו רבינו תינוקת בת י"ד שיודעת בטיב משא ומתן מהו למכור בנכסי אביה אע"ג דלא הויא בת עשרים. מהכא שמעינן דעד השתא איירינן בשאין יודע כל כך בטיב משא ומתן ואפילו הכי מבן עשרים ואילך מוכר בנכסי אביו הואיל ואינו שוטה ממש אבל בפחות מבן עשרים בעינן חכמה יתירה למכור בנכסי אביו: ה"ג **שלח ליה אם יודעת בטיב משא ומתן מקחה מקח וממכרה ממכר ולישלח ליה בתינוק כו':** **והא דרבא לאו בפירוש כו'** לא גרסינן הכא כלל וה"ג **ההוא פחות מבן עשרים שמכר בנכסי אביו כגידל בר מנשיא.** בחזקת יודע בטיב משא ומתן: **אתא לקמיה דרבא.** כדי לחזור בו ולומר שאינו יודע בטיב משא ומתן: **אמרו ליה קרוביה.** לאותו יתום: **זיל אכול תמרי.** והשלך גרעינים לפני רבא ויהיה סבור שאתה שוטה ויחזיר לך נכסיך: **כי כתבו ליה שטרא.** פסק דין שיחזירו לו נכסיו: **אמרו ליה לקוחות כו'.** הורוהו דבר חכמה שיאמר לפני רבא ויחשב חכם בעיניו ויודע בטיב משא ומתן ולא יפסידו לקוחות מקחם: **מגילת אסתר.** שהוא דבר גדול רגיל סופר לכתוב בזוזא ובשביל שטר קטן שכותב לי שואל לי זוז בתמיה: **אמרו ליה.** קרובים לרבא: **לקוחות אגמרוהו.** לומר כן דהא אך אינו יודע כלום: **אמר להו כיון דמסברי ליה.** דבר חכמה ויודע להבין חכם הוא וממכרו ממכר והאי דשדא קשייתא חוצפא בעלמא הוא דעבד ולא מתוך שטות: **א"ר (זירא) [הונא] ולעדות מעיד.** אע"פ שאמרנו בפחות מכ' שאינו יודע בטיב משא ומתן אינו מוכר בנכסי אביו אבל לעדות נאמן הוא להעיד מה שראה ושמע מבן י"ג ואילך שהביא שתי שערות הואיל ואינו שוטה: **אלא במטלטלי.** בעדות מטלטלי: **מ"ש.** עדות מטלטלי דנאמן: **משום דזביניה זביני.** במטלטלי אע"פ שאינו יודע בטיב משא ומתן דהיינו פעוטות ה"נ דעדותו במטלטלי הויא עדות: **אלא מעשה הא דקתני הפעוטות כו'.** ומוקמינן לה בגיטין כבר שית כבר שבע: **ועמדו שני האנשים.** בעדות מוקמינן לה במסכת שבועות (דף ל.) ובעינן אנשים ולא קטנים: **אמר אמימר ומתנתו.** של בן י"ג ויום אחד הויא מתנה אע"פ שאינו יודע בטיב משא ומתן ואין מכירת קרקעותיו מכירה: **השתא ומה זביני דקשקיל זוזי.** דדרך חכמה היא זאת אפילו הכי תקינו רבנן דלא ליהוי זביני עד שיהא בן עשרים הואיל ואינו בקי בטיב משא ומתן מתנה שהוא דרך שטות מיבעי דתקון רבנן דלא ליהוי מתנה:

א"ל

לאו מי איתמר עלה כו'. הכא נמי הוה מצי לשנויי בפחות מזמן מכר והיה יודע בטיב משא ומתן והיו רוצים לבודקו אם הביא שתי שערות אם לאו שאם הוא קטן הרי כפעוטות שאין ממכרן ממכר במקרקעי כדאמרינן בסמוך אלא שפיר קא משני: **הכי** גרים ר"ת. דזימנין דאתו מחמת בריאותא וזימנין דאתו מחמת כחישותא. והכי גרסי' בהאשה רבה (יבמות דף נז.) ה) בכל הספרים וכן נראה יותר דכי אתו לקמיה דרבי חייא משמע שעדיין לא הביאו שתי שערות ולכך אמר להבריאם או להכחישם כדי להביא שערות ולא כספרים דגרסי זימנא דנתרי מחמת בריאות: **מקחה** מקח וממכרה ממכר. לאו דוקא נקט מקחה מקח דהא פשיטא אלא איידי דנקט ממכרה ממכר נקט נמי מקחה מקח: **לא** אמרו אלא במטלטלי אבל מקרקעי לא. אין לפרש לעדות קרקע דמאי שנא למטלטלי ועוד דהכא לא שייכא שום סטות אלא נראה לפרש דהיינו עדות שיאמרו כך וכך היתה שוה זו הקרקע דכיון דמיקרקעא דעתיה לגבי זוזא ו) ישום אותה ז) יותר משוייה אבל מטלטלים לא ישום אותם ח) יותר משווים דמיקרקעא דעתיה נמי לגבי מטלטלי וגם אין הפסד ט) במקרקעי כמו י) במטלטלי:

ולטעמיך

עין משפט נר מצוה

קלא א מיי' פי"ב מהל' אישות הל' יא סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קנה סעיף יב [illegible]:

קלב ב מיי' פ"ו מהל' יבום וחליצה הל' ב סמג עשין נג טוש"ע אה"ע סי' קעב סעיף ג [illegible]:

קלג ג מיי' פי"ב מהל' אישות הל' יא [illegible] טוש"ע אה"ע סי' קנה סעיף יב:

קלד ד מיי' שם ועיין בהשגות ובמגיד משנה טוש"ע שם סעיף יג:

קלה ה מיי' פכ"ט מהל' מכירה הל' ז סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רלה סעיף יד:

קלו ו מיי' שם [illegible]:

קלז ז ח מיי' פ"ט מהל' עדות הל' ז סמג לאוין ריד טוש"ע ח"מ סי' לה סעיף ג:

קלח ט י מיי' פכ"ט מהל' מכירה הל' [illegible] סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רלה סעיף ח:

קלט כ מיי' פ"ט מהל' עדות הלכה ז סמג לאוין ריד טוש"ע ח"מ סי' לה סעיף ג:

קמ ל מיי' פכ"ט מהל' מכירה הל' יד סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רלה סעיף יב:

◆

מוסף רש"י

יביאו ראיה שהוא בן עשרים. קרובי האשה יביאו ראיה (נדה מז:) [illegible] **והוא הסריס.** כלומר ונולדו בו סימני סריס [illegible] **בו סימני סריס.** [illegible] **לא חולץ ולא מייבם.** [illegible] **הפעוטות.** תינוקות [illegible] **במטלטלין.** [illegible] (כתובות ע.)

◆

רבינו גרשום

אלא למאן דאמר בן כ' מצי זבין בנכסי אביו ולא קודם לכן [illegible] בן כ' למה ליה לבודקו בשערות והתנן בן כ' שנה שלא הביא ב' שערות יביאו ראיה שהוא בן כ' [illegible] מכירה. אלמא [illegible] (הברייתא) [המשנה] והוא סריס, כלומר מאחר שלא [illegible] הוא ולא חולץ ולא מייבם משום דכל העולה לייבום עולה לחליצה והא סריס אינו עולה לייבום משום אשר לא יבנה את בית אחיו כתיב. וקשיא לרבא דאמר מבן כ' דאי בר הכי הוא לא צריך ליבדקיה בשערות. לעולם אימא לך דצריך למיבדק בן כ' אם הביא שתי שערות אי לא והכא [illegible] יביאו ראיה שהוא בן כ' ותו לא לאו מי איתמר עלה דההיא (ברייתא) [משנה] אמאי דתנא והוא סריס לא [illegible] יביאו ראיה שהוא בן כ' ותו לא. אמר שמואל והוא שנולדו לו סימני סריס קודם כ' שנה מאותן סימנים [illegible] (דף פ ע"ב) אין בשרו מעלה הבל ואינו עושה כיפה ומשום הכי אינו צריך לבדוק בתר סימנים ומכירתו [illegible] נולדו לו סימני סריס צריך למיבדק בתר סימנים אע"ג ראיהו כ'. דיקא נמי (דהא ברייתא) דבנולדו לו סימני [illegible] והוא הסריס ש"מ דבסריס קא מיירי ומש"ה לא בדקינן בסימנים. וכי לא נולדו לו סימני סריס ולא הביא ב' [illegible] עד כמה שנים מצפין לשערות דאמרי' קטן הוא ואין מכירתו מכירה. תני ר' חייא עד רוב שנותיו דהיינו [illegible] שנותינו בהם שבעים שנה וגו'. אבל כשיגיעו רוב שנותיו מכירתו מכירה אע"ג דלא הביא והכי דייקינן. [illegible] עד כ' בעי דיביא ב' שערות והוא מבן כ' מכירתו מכירה. אבל אי לא הביא אפי' עבר כ' אין מכירתו מכירה. [illegible] נמי פחות מבן כ' אם הביא אין מכירתו מכירה עד שיהיה בן כ'. ואם נולדו לו סימני סריס עד כ' אין [illegible] מכ' מכירתו מכירה. וה"נ דר"ש אליבא דרב הונא לפי ענין מילתא כי האי גוונא אם הוא בן י"ח והביא [illegible] מכירה. אם לא הביא עד רוב שנותיו לו ואם הביא קודם י"ח אין מכירתו מכירה. ואם הביא סימני סריס קודם [illegible] לאחר י"ח: כי אתא לקמיה דר' חייא. האי יותר מבן כ' עד שלא הביא שערות. אמר להו כו': איבעיא להו. [illegible] כדאית ליה אם הביא ב' שערות בתוך הזמן בשנת כ' או בי"ח וסבר מהו מי אמרי' תוך זמן כלפני זמן. כי [illegible] דהביא אין מכירתו מכירה ה"נ האי או דלמא כלאחר זמן דמי כי היכי דלאחר כ' אם הביא מכירתו מכירה [illegible] הואיל והביא מכירתו מכירה. וה"נ איבעיא להו אליבא דמ"ד בן י"ח: (רבה ב"ר שילא) [רבא] אמר תוך [illegible]

רבינו גרשום (המשך)

יתירתא הוא דחזה ביה דהוה משחרר ליה לעבדיה [illegible] קטן ושוטה ואי לאו הכי הואי הוה אמר תוך זמן כלאחר זמן [illegible] שערות מכירתו [illegible] יודעת בטיב משא ומתן [illegible] שהיה כך היה [illegible] בת י"ב שנה ויום אחד [illegible] מבן כ' [illegible] ויום אחד מעשה שהיה [illegible] זבין נכסי [illegible] משום דפחות מבן כ' שנה

מכר. השיאוהו קרוביו עצה שיעשה שטות לפני רבא כדי שיתראה עליו שוטה. שאין יודע בטיב משא ומתן: עבד הכי. דשדא קשייתא קמיה. אמר להו לאו זביניה זביני. דשוטה הוא: כי כתבו ליה שטר. אפסק דין דזביניה לאו זביני: [illegible] שסבר: זיל אימא ליה לרבא. לימדו ליה הך דבר חכמה שיעמוד לפניו שיתראה לפניו כחכם כדי שיחזור בו [illegible] למורהו לומר לו מגילת אסתר שהיא גדולה אין נותנין לסופר שכותבה אלא זוזא ושטרא דאיהו קטן רוצה [illegible] אמר להו זביניה זביני. הואיל ויודע כל כך בטיב משא ומתן: א"ל קרוביה. לרבא הא טענה לקוחות אגמרוהו [illegible] ואיהו לא ידע לאסוקי אדעתיה למימר הכי: אמר להו. ודאי דעת יש לו דכל איניש דמסברו ליה וסבר [illegible] אותו והוא מאזין ודאי מידע ידע וחכם הוא ומכירתו מכירה. והאי דעבד הכי דשדא קשייתא חוצפא יתירה [illegible] דייקינן מהא הלכתא דפשיטא דמקחו מקח וממכרו ממכר במטלטלין שלו ולא במקרקעי שלו. אע"ג דהביא [illegible] והוא דידעי פעוטות בטיב משא ומתן. בן י"ג שנה ויום אחד והביא שערות ויודע בטיב משא ומתן מוכר במק[illegible] של אביו. מן י"ח שנה ולמעלה לרבא אם הביא ב' שערות ויודע בטיב משא ומתן מוכר בנכסי אביו. ואם הוא [illegible] שערות ואינו יודע בטיב משא ומתן אין מוכר בנכסי אביו. ואם לא נולדו לו סימני סריס והוא בן כ' ולא הביא [illegible] בטיב משא ומתן אין מוכר בנכסי אביו עד רוב שנותיו. והכי נמי מפרשי' אליבא דמאן דאמר עד י"ח לפי [illegible] בריה דרב יהושע. אע"ג דפחות מבן כ' אם הביא שערות ואין יודע בטיב משא ומתן אינו רשאי למכור בנ[illegible] עדותו עדות לכל דבר. ולא אמרו דעדותו עדות אלא למטלטלי דמצי נמי לזבוני במטלטלי אביו [פחות] מ[illegible] לא מצי לזבוני עד שיביא שערות ויודע בטיב משא ומתן לא מצי לאסהודי לאחרינא במקרקעי: אלא מ[illegible] הכי מצי לאסהודי משום דמצי לזבוני א"כ פעוטות דמצי זביני כדתנן ה"נ דעדותן עדות. הא לא הוי א[illegible] וישבען. הא לא מצית אמרת לגבי עדות אנשים בעינן כדכתיב ועמדו שני האנשים בעדים הכתוב מדבר וליכא [illegible]

מסורת הש"ס

א) נדה דף מז: יבמות דף פ., ב) נדה דף מח., ג) [כתובות ע. וש"נ], ד) ל"ל לרב וכן גי' רשב"ם, ה) [עירובין סה: וש"נ], ו) רש"ל מ"ז, ז) רש"ל, ח) כתובות ע. גיטין דף נט., ט) [דברים יט], י) [illegible], כ) [illegible], ל) [illegible], מ) [illegible], נ) במקרקעי.

◆

תורה אור השלם

ו ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני יי לפני הכהנים והשפטים אשר יהיו בימים ההם: דברים יט יז

◆

גליון הש"ס

גמרא אמר אמימר ומתנתו [illegible]

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' עד רוב שנותיו [illegible] לקמיה דרבי חייא [illegible] מחמת בריותא [illegible] וזימנין דאתו מחמת כחישותא [illegible]: (ב) שם דההוא תוך זמן [illegible] דאזיל זבין נכסי [illegible]: (ג) שם [illegible] וכיון דמסברי ליה [illegible]: (ד) תוס' ד"ה לא אמרו וכו' [illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones